

Velferdsforskning (VFO) - Avsluttet

Barnevernet argumenterer ensidig

Hvordan begrunner barnevernet sine forslag om omsorgsovertakelse? I undersøkelsen «Rettferdiggjøring av omsorgsovertakelse», viser Elisabeth Backe-Hansen at saksbehandlerne legger liten vekt på å beskrive hva foreldrene tross alt får til. «Trumfkort» og «puslespill» er begreper hun bruker for å illustrere hva som kjennetegner argumentasjonsmåten.

Backe-Hansen fant klare fellestrekk i måtene saksbehandlerne argumenterte på: Det som ble vektlagt var argumenter for forslaget om omsorgsovertakelse. I argumentasjonskjedene var det liten plass til motforestillinger som kunne bidra til å nyansere bildet av foreldrenes omsorgsutøvelse, eller hvilke forhold barna levde under.

- Det var lite ved argumentasjonen som bygget opp under forvaltningslovens krav om at begge sider i sak skal belyses. Det gjorde argumentasjonen ensidig, men effektiv og formålsrasjonell, opplyser Backe-Hansen.

Unyansert skråsikkerhet

I undersøkelsen beskriver hun hvordan saksbehandlerne argumentasjon bar preg av unyansert skråsikkerhet og generelle vurderinger.

- Ofte var det avstand mellom de konkrete eksemplene som saksbehandlerne ga på dårlig omsorgsutøvelse, og den faglige argumentasjonen som ble benyttet for å underbygge at barnas omsorgssituasjon var uholdbar.

- Hva er konsekvensene av denne måten å argumentere på?

- Argumentasjonsformen er effektiv, men muligens mindre åpen enn den bør være i et system med såpass stort islett av makt, maktforskjeller og maktmisbruk. Det bør være rom for å vurdere alternative løsninger også når en sak blir såpass alvorlig at plassering utenfor hjemmet fremstår som det minst skadelige alternativet. Det bør også være legitimt å gi begrunnelser som ikke er ensidig basert på negative kjennetegn ved foreldrene, selv om det skulle gå ut over effektiviteten. Imidlertid kan det tenkes at denne måten å argumentere på er det beslutningskonteksten gir rom for, og at en mer nyansert måte å argumentere på ville føre til større beslutningsvegring i det formelle beslutningsorganet, sier Backe-Hansen.

Sakskjennetegn avgjør argumentasjon

Hun sier det kan virke som om det er sakskjennetegnene som bestemmer hvordan saksbehandlerne bygger opp argumentasjonen.

- Hvis saksbehandler foreslår plassering utenfor hjemmet fordi foreldrene misbruker rusmidler, spilles dette ut som et trumfkort som saken står og faller på. Dette er mulig dersom rusmisbruket er langvarig og er blitt forverret over tid. Saksbehandlerne konstruerer da argumenter som har sammenheng med trumfkortet. Disse argumentene blir følgelig ganske generelle, og det blir unødvendig med detaljerte, negative beskrivelser av foreldrenes omsorgsevne og personlighet, forteller Backe-Hansen.

Mødrene blir kritisert

I tilfeller der trumfkortet mangler, er argumentasjonsmåten mer å sammenlikne med et puslespill. Da blir vurderingene eksempelvis knyttet til forhold som forekomst av vold og overgrep i hjemmet, holdepunkter for at samspillet mellom foreldre og barn ikke fungerer, tegn på vanskjøtsel, dårlig økonomistyring eller liknende.

Den viktigste forskjellen på trumfkort og puslespill, er i følge Backe-Hansen at puslespillet innebærer en langt mer konkret argumentasjon, og går lenger i å kritisere foreldrene for deres omsorgsevne og personlige egenskaper.

- Felles for begge typer kasus er at det i all vesentlighet er mødre som blir kritisert. Dette er tilfelle også når fedrenes voldsbruk og rusmiddelmissbruk har medvirket til at barnevernet har grepet inn, sier hun.

Backe-Hansen undersøkelse bygger på analyser av barnevernets argumentasjonskjede i 16 typiske omsorgssaker. Sakene gjaldt til sammen 21 barn under syv år og var blitt reist for fylkesnemndene i Oslo, Østfold og Buskerud/Vestfold. Sistnevnte to fylker har felles fylkesnemnd. I 14 av sakene ble det fattet vedtak om omsorgsovertakelse, i to ble det iverksatt ytterligere hjelpetiltak.

Elisabeth Backe-Hansen: Rettferdiggjøring av omsorgsovertakelse. En beslutningsteoretisk analyse av barneverntjenestens argumentasjon i en serie typiske saker om små barn. Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring, rapport 2/01.

Skrevet av:

[Per Halvorsen](#)

Norges forskningsråd

Postboks 2700 St. Hanshaugen 0131 Oslo
Besøksadresse: Stensberggata 26

Telefon: +47 22 03 70 00

Telefaks: +47 22 03 70 01

E-post til programmet: mns@forskningsradet.no

